

PSYCHOLOGIA / PSYCHOLOGY

LIDIA DAKOWICZ
ANDRZEJ DAKOWICZ

**POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA MŁODYCH MEŹCZYŹN
O WYŹSZYM I NIŹSZYM POZIOMIE DOJRZAŁOŚCI
PSYCHICZNEJ DO MAŁŻEŃSTWA****Wprowadzenie**

Tworzenie satysfakcjonującej relacji małżeńskiej związane jest z czynnikami jednostkowymi i relacyjnymi, które działają przed i po zawarciu związku małżeńskiego¹. Wielu autorów do grupy czynników jednostkowych, działających przed zawarciem związku małżeńskiego, zalicza dojrzałość psychiczną kobiety i mężczyzny do małżeństwa². Analiza czynników określających dojrzałość psychiczną do małżeństwa pozwoliła wyłonić akceptację siebie, wewnętrzną integrację oraz podejście do małżeństwa i życia rodzinnego jako tych, które w istotnym stopniu kształtują poziom dojrzałości psychicznej kobiet i mężczyzn do zawarcia związku małżeńskiego³.

Znaczący wpływ na funkcjonowanie małżeństwa ma akceptacja siebie, zbyt niska prowadzi do braku wiary we własne możliwości, natomiast zawyżona może skłaniać małżonków do podejmowania zadań przerastających ich możliwości lub

LIDIA DAKOWICZ – Uniwersytet w Białymstoku, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6424-1370>,
e-mail: l.dakowicz@uwb.edu.pl

ANDRZEJ DAKOWICZ – Uniwersytet w Białymstoku, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3614-8985>,
e-mail: a.dakowicz@uwb.edu.pl

¹ M. Braun-Gałkowska, *Psychologiczna analiza systemów rodzinnych osób zadowolonych i niezadowolonych z małżeństwa*, Lublin 1992, s. 22.

² A. Dakowicz, *Powodzenie małżeństwa. Uwarunkowania psychologiczne w perspektywie transgresyjnego modelu Józefa Kozielskiego*, Białystok 2014, s. 78–81; J. Laskowski, *Małżeństwo a osobowość*, w: *Sztuka relacji międzyludzkich. Miłość, małżeństwo, rodzina*, pod red. J. Augustyna, Kraków 2014, s. 352–353; W. Pieja, *Czy wizja małżeństwa i rodziny papieża Franciszka ujęta w Amoris laetitia może być pastoralną kontynuacją encykliki Pawła VI Humanae vitae?*, „Teologia i Człowiek. Kwartalnik Wydziału Teologicznego UMK” 57(2022), nr 1, s. 78.

³ M. Ryś, T. Sztajerwald, *Psychologiczne aspekty dojrzałości młodych do małżeństwa. Skala Dojrzałości Psychiczej do Małżeństwa SKALDOM II*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 37(2019), nr 1, s. 164–170.

wręcz do przyjęcia postaw egocentrycznych⁴. Właściwa akceptacja siebie łączy się z przyjęciem siebie jako osoby, która zna swoje mocne i słabe strony. Żyje w prawdzie, szanując i ceniąc siebie, swoje wartości, nie obawiając się dezaprobaty i odrzucenia. Nie dąży do wymagowanych celów, ma świadomość swoich pragnień i zna motywy podejmowanych przez siebie działań⁵.

Wewnętrzna integracja współmałżonków pełni ważną rolę w funkcjonowaniu związku małżeńskiego, ponieważ każdy człowiek jest osobą złożoną z warstwy instynktowo-popędowej, warstwy psychicznej oraz warstwy duchowej. Proces przebiegu integracji wewnętrznej człowieka może prowadzić do harmonii między wszystkimi elementami osobowości, a także między pragnieniami i działaniami, postawami, ideami, wartościami, ambicjami, potrzebami i uczuciami⁶, co będzie miało przełożenie na wyższą jakość tworzonej relacji małżeńskiej lub przy braku harmonii doprowadzi do niższej jakości tej relacji⁷.

Istotne znaczenie w przypadku dojrzałości psychicznej do małżeństwa żony i męża ma ich sposób podejścia do małżeństwa i życia rodzinnego. Kiedy współmałżonkowie są dojrzały w swoich decyzjach, kierując się w wyborach właściwym, przemyślanym i przyjętym systemem wartości, działając w sposób autonomiczny, mając wgląd we własny system motywacyjny i licząc się z wymaganiami społecznymi, jednocześnie zachowując się w sposób niezależny od presji środowiska⁸, mają szansę na stworzenie relacji małżeńskiej, która będzie satysfakcjonująca dla obojga małżonków⁹.

Zarysowane, główne czynniki określające dojrzałość psychiczną do małżeństwa, takie jak: akceptacja siebie, wewnętrzna integracja oraz podejście do małżeństwa i życia rodzinnego, odnoszą się do osobowości, gdzie jednym z kluczowych elementów jest poczucie bezpieczeństwa¹⁰, będące fundamentem całej struktury osobowości¹¹.

⁴ B. Tomaszewska, U. Dębska, *Psychologiczne aspekty dojrzałości do małżeństwa. Badania studentek pod kątem ich oczekiwań wobec przyszłego partnera życiowego*, w: *Młdzież w zmieniającym się świecie*, pod red. A. Keplinger, Wrocław 2001, s. 131–140.

⁵ Z. Chlewiński, *Dojrzałość: osobowość, sumienie, religijność*, Poznań 1991, s. 15.

⁶ M. Ryś, *Ku dojrzałości osobowej w małżeństwie. Rozwijanie dojrzałej osobowości*, Warszawa 1997, s. 10.

⁷ B. Harwas-Napierała, *Dojrzałość osobowa dorosłych jako czynnik chroniący rodzinę*, „Czasopismo Psychologiczne” 21(2015), nr 1, s. 47–52.

⁸ M. Ryś, *Ku dojrzałości osobowej w małżeństwie. Rozwijanie dojrzałej osobowości*, s. 12–13.

⁹ A. Dakowicz, *Zadowolenie z małżeństwa. Pedagogiczne implikacje dotyczące osobistego rozwoju małżonków, relacji małżeńskich i rodzicielskich*, Białystok 2021, s. 143–144.

¹⁰ A.H. Maslow, *W stronę psychologii istnienia*, przekład I. Wyrzykowska, Warszawa 1986, s. 26.

¹¹ K. Skrzypińska, „Dokąd zmierzam?” – *duchowość jako wymiar osobowości*, „Roczniki Psychologiczne” 11(2008), nr 1, s. 39–57.

Poczucie bezpieczeństwa istotnym elementem dojrzałości psychicznej do małżeństwa

Rozwijając się, człowiek zaspokaja potrzeby psychiczne, wśród których pierwszą jest potrzeba bezpieczeństwa, następnie przynależności i miłości, szacunku, których zaspokojenie prowadzi do samourzeczywistnienia, samoaktualizacji¹². Osoba dojrzała m.in. realistycznie odbiera rzeczywistość, akceptuje siebie i innych, jest spontaniczna, charakteryzuje się prostotą i naturalnością, koncentruje się na zadaniach, a nie na sobie, jest autonomiczna, dysponuje świeżością ocen i bogactwem uczuć, doświadcza mistycznych doznań, ma poczucie wspólnoty i głębokich uczuciowych kontaktów z innymi ludźmi, jest zdolna do prawdziwej przyjaźni, ma demokratyczną strukturę charakteru, potrafi odróżniać środki od celów, dobro od zła, ma filozoficzne, niezłośliwe poczucie humoru, jest twórcza, oryginalna, pomysłowa, posiada zdolność przekraczania wpływów i ograniczeń kulturowych¹³. Osiągnięcie pełnego rozwoju staje się możliwe w sytuacji efektywnej współpracy między osobą a środowiskiem. Może się to wyrażać w akceptacji i szacunku dla indywidualnej linii rozwoju, która nie musi być zgodna z dominującymi w środowisku trendami, ale również poprzez towarzyszenie członkowi rodziny w cierpieniu i umieraniu, które to doświadczenie pomaga dostrzec wartość życia i kontaktów międzypersonalnych, jak również wymaga radzenia sobie z uczuciami bólu i lęku, sprzyjając dojrzałości jednostki¹⁴.

Nieprawidłowo ukształtowane postawy względem siebie i otoczenia w wyniku niezaspokojenia podstawowych potrzeb, przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa, prowadzą zazwyczaj do utrwalenia trudnych do zmiany, niekorzystnych dla rozwoju człowieka schematów. Osoba dorosła z syndromem braku poczucia bezpieczeństwa nie zmieni własnej postawy do życia, pomimo oferowanej przez otoczenie pomocy w postaci bezpiecznej przynależności i miłości, w przeciwieństwie do osoby z syndromem poczucia bezpieczeństwa, która zachowa je nawet w sytuacji zagrożenia, izolacji czy odrzucenia ze strony środowiska¹⁵. Ma to szczególnie istotne znaczenie w bliskiej relacji, jaką jest związek małżeński, gdzie utrwalony schemat, np. braku zaufania do współmałżonka tworzy destrukcyjne napięcie emocjonalne¹⁶.

Na podstawie przeglądu prowadzonych badań można stwierdzić, że główne uwarunkowania poczucia bezpieczeństwa współczesnego człowieka związane są z rodziną pochodzenia, która realizuje funkcje materialno-ekonomiczne, opiekuńczo-zabezpieczające, socjalizacyjno-wychowawcze i emocjonalno-ekspresyjne¹⁷.

¹² A.H. Maslow, *Motywacja i osobowość*, przekład P. Sawicka, Warszawa 1990, s. 76–86.

¹³ Tamże, s. 212–250.

¹⁴ P.K. Oleś, *Wprowadzenie do psychologii osobowości*, Warszawa 2011, s. 392–395.

¹⁵ Z. Uchnast, *Metoda pomiaru poczucia bezpieczeństwa*, w: *Wykłady z psychologii w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, t. 5, pod red. A. Januszewskiego, Z. Uchnasta, T. Witkowskiego, Lublin 1991, s. 97.

¹⁶ A. Lipińska-Grobelny, *Komunikacja w małżeństwie a zadowolenie ze związku – różnicująca rola schematów płci*, „Quarterly Journal Fides et Ratio” 50(2022), nr 2, s. 2.

¹⁷ B. Szluz, „Usidlenie w dzieciństwie” – doświadczenie niezaspokojenia emocjonalnego w rodzinie. Ujęcie socjologiczne, „Seminare. Poszukiwania naukowe” 41(2020), nr 1, s. 49–59.

Wśród czynników wewnątrzrodziny związanych z poziomem zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa podkreśla się specyfikę komunikacji interpersonalnej¹⁸ i jej zaburzenia w formie pojawiających się konfliktów¹⁹, występowanie przemocy²⁰, różnego rodzaju chorób²¹ i kryzysów²². Jednym z istotnych czynników wpływających modyfikująco na zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa jest struktura rodziny pochodzenia, w której dokonywał się proces wychowawczego oddziaływania. Badania przeprowadzone przez Katarzynę Wałęcką-Matyję²³ wskazują, że w największym stopniu na zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa młodzieży wpływa jej funkcjonowanie w rodzinie pełnej, w mniejszym zaś w rodzinie zrekonstruowanej, a w najmniejszym stopniu w rodzinie niepełnej. Podobne rezultaty przeprowadzonych badań uzyskały Angelika Kleszczewska-Albińska i Aleksandra Mandla²⁴, gdzie adolescenty z rodzin pełnych, w stosunku do tych, którzy byli wychowywani w rodzinach niepełnych, charakteryzowali się znacznie wyższym poziomem poczucia bezpieczeństwa. Podstawowe zaufanie, które człowiek przejawia wobec otoczenia, zwykle związane jest z wizją domu zbudowaną na interakcjach w rodzinie. Testowanie osobistego zaufania ma miejsce w sytuacji, gdy po raz pierwszy na dłużej opuszczamy swoje środowisko rodzinne i wchodzimy w niepewne, budzące niepokój relacje z innymi ludźmi. Znacznie dalej idącą próbą jest tworzenie z drugim człowiekiem związku małżeńskiego, a następnie budowanie na nim rodziny. Spotkanie dwóch wizji domu rodzinnego wymaga od małżonków ustalenia jednej wspólnej wizji. Jeżeli małżonkowie są świadomi, co w ich rodzinach pochodzenia było cenne, a co było obciążeniem, mają dobrą podstawę do wyboru tego, co im najbardziej odpowiada w tworzeniu swojego małżeństwa i rodziny. Nastawienie egocentryczne w relacji małżeńskiej, w którym dąży się do korzyści płynących z tej relacji, sprawia, że nie dostrzega się i nie szanuje różnic indywidualnych między małżonkami. Sytuacja taka utrudnia osiągnięcie poczucia bezpieczeństwa przez tych małżonków, w przeciwieństwie do tych, którzy dążą do poznania dzielących ich różnic, aby wykorzystać je do wzmocnienia wzajemnej relacji²⁵, poszerzając jednocześnie obszary, w których czują się bezpiecznie.

¹⁸ T. Olearczyk, *Cisza w dialogu rodzinnym*, „Roczniki Pedagogiczne” 12(2020), nr 4, s. 45–61.

¹⁹ B. Skwarek, J. Herberger, K. Sępowicz-Buczko, *Konflikty w rodzinie jako czynnik kształtujący poczucie bezpieczeństwa u gimnazjalistów*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy” 22(2017), nr 1, s. 129–136.

²⁰ A. Januszewski, *Trauma wywołana przemocą wobec dziecka. Rodzaje, skutki i propozycje terapeutyczne*, w: *Wyzwania i problemy społeczeństwa w XXI wieku*, t. I, pod red. E. Chodźko, K. Talarek, Lublin 2020, s. 78–96.

²¹ W. Świętochowski, *Choroba przewlekła w systemie rodziny*, w: *Psychologia rodziny*, pod red. I. Janickiej, H. Liberskiej, Warszawa 2014, s. 387–409.

²² B. Bereza, D. Szymczuk, *Psychologiczne uwarunkowania prawidłowych relacji w rodzinie*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 28(2016), nr 4, s. 173–182.

²³ K. Wałęcka-Matyja, *Zachowania agresywne i ich predyktory osobowościowe u młodzieży z rodzin o zróżnicowanej strukturze*, „Polskie Forum Psychologiczne” 14(2009), nr 2, s. 195–207.

²⁴ A. Kleszczewska-Albińska, A. Mandla, *Samoocena i poczucie bezpieczeństwa adolescentów z rodzin pełnych i niepełnych*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 3(2020), s. 52–66.

²⁵ V. Satir, *Rodzina. Tu powstaje człowiek*, przekład L. Ochmańska, M. Trzebiatowska, Gdańsk 2002.

Procedura badań własnych

Współmałżonkowie stwarzając relację małżeńską podejmują wysoce odpowiedzialne wyzwanie tworzenia związku na całe życie, który będzie im dawał satysfakcję i prowadził do harmonii, stabilizacji, trwałości, albo będzie dawał poczucie niezadowolenia i prowadził przez to do destrukcji, w wielu przypadkach kończącej się rozwodem, czyli trwałym rozpadem więzi małżeńskiej²⁶. Niewątpliwie dojrzałość psychiczna do małżeństwa i posiadane cechy osobowościowe pozwalają przewidywać jakość tworzonych związków²⁷.

Celem rozważań jest próba określenia, czy dojrzałość psychiczna do małżeństwa młodych mężczyzn ma związek z ich poczuciem bezpieczeństwa? Problem główny w badaniach sformułowano w postaci pytania: Jaki jest związek pomiędzy dojrzałością psychiczną do małżeństwa młodych mężczyzn a ich poczuciem bezpieczeństwa?

Analiza literatury²⁸ z zakresu poruszanej problematyki skłania ku postawieniu następujących hipotez:

H_0 – Dojrzałość psychiczna do małżeństwa młodych mężczyzn ma związek z ich poczuciem bezpieczeństwa.

H_1 – Młodzi mężczyźni o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa charakteryzują się większym poczuciem bezpieczeństwa niż młodzi mężczyźni o niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa.

Badania zostały przeprowadzone²⁹ przy użyciu Skali Dojrzałości do Małżeństwa SKALDOM II oraz Kwestionariusza Poczucia Bezpieczeństwa.

Skala Dojrzałości do Małżeństwa SKALDOM II pozwala określić trzy zasadnicze wymiary dojrzałości psychicznej do małżeństwa: 1) akceptację siebie; 2) wewnętrzną integrację i podejście do świata; 3) podejście do małżeństwa i życia rodzinnego³⁰.

²⁶ A. Dakowicz, *Powodzenie małżeństwa. Uwarunkowania psychologiczne w perspektywie transgresyjnego modelu Józefa Kozińskiego*, s. 214–219.

²⁷ Tenże, *Małżonkowie transgresyjni i zachowawczy – psychologiczna analiza szansy powodzenia i ryzyka rozpadu związku małżeńskiego*, „Rocznik Teologii Katolickiej” 24(2015), 1, s. 255–270.

²⁸ A.H. Maslow, *Motywacja i osobowość*, s. 76–86; M. Braun-Gałkowska, *Psychologiczna analiza systemów rodzinnych osób zadowolonych i niezadowolonych z małżeństwa*, Lublin 1992, s. 22; L. Dakowicz, A. Dakowicz, *Analiza systemów rodzinnych małżonków o wyższym i niższym poziomie poczucia bezpieczeństwa*, w: *Psychospołeczne aspekty bezpieczeństwa w wymiarze indywidualnym i społecznym*, pod red. E. Napory, M. Stawiarskiej-Lietzau, E. Kornackiej-Skwary, Częstochowa 2018, s. 105–127; A. Dakowicz, *Zadowolenie z małżeństwa. Pedagogiczne implikacje dotyczące osobistego rozwoju małżonków, relacji małżeńskich i rodzicielskich*, s. 143–144.

²⁹ W ramach projektu badawczego pt. „Dojrzałość psychiczna do małżeństwa młodych kobiet i mężczyzn” realizowanego w roku akademickim 2021/2022 na seminarium licencjackim pod kierunkiem dr. Andrzeja Dakowicza przez studentów III roku Kognitywistyki i Komunikacji w Instytucie Filozofii Uniwersytetu w Białymstoku: Natalię Artemiuk, Igę Baranowską, Patrycję Bielską, Martynę Kołosowską, Izabelę Olchanowską, Julię Ostrowską, Karolinę Sienkiewicz, Julię Winnicką i Emilię Zawadzka.

³⁰ M. Ryś, T. Sztajerwald, *Psychologiczne aspekty dojrzałości młodych do małżeństwa. Skala Dojrzałości Psychiczej do Małżeństwa SKALDOM II*, s. 158–183.

Kwestionariusz Poczucia Bezpieczeństwa został opracowany przez Zenona Uchnasta³¹ w oparciu o Kwestionariusz S-I (Security-Insecurity) Abrahama H. Maslowa³². Wersja 75-pytaniowa Kwestionariusza S-I została skrócona do 30 pytań. Po przeprowadzonych badaniach dokonano statystycznej analizy danych, dzięki czemu wyodrębniono trzy grupy pytań odnoszących się do wskazanych przez Maslowa trzech źródeł syndromu poczucia bezpieczeństwa, które określono terminami: 1) poczucie bliskości (Bl); 2) poczucie stabilności (St); 3) poczucie zaufania do siebie (Zs).

Kwestionariusz Poczucia Bezpieczeństwa (KPB) pozwala na uzyskanie wyniku ogólnego poczucia bezpieczeństwa (PB), który jest sumą diagnostycznych odpowiedzi w zakresie poczucia bliskości (Bl), stabilności (St) i zaufania do siebie (Zs). Wstępna normalizacja umożliwiła przeliczanie wyników surowych na wyniki w skali T. Prezentowane narzędzie zostało sprawdzone pod względem walorów psychometrycznych, co pozwala wnioskować, że spełnia wymogi diagnostyczności wyników w zakresie określania rodzaju psychologicznych uwarunkowań poczucia bezpieczeństwa³³.

Uzyskano kompletne, prawidłowo wykonane, wyniki Skali Dojrzałości do Małżeństwa SKALDOM II oraz Kwestionariusza Poczucia Bezpieczeństwa od 90 młodych mężczyzn. Podzielono badanych mężczyzn na dwie grupy 30-osobowe o wyższym i niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa³⁴. Charakterystyka cech społeczno-demograficznych badanych mężczyzn z obu grup jest zbliżona pod względem ich średniej wieku, poziomu wykształcenia, aktywności zarobkowej, typu związku rodziców i liczby posiadanego rodzeństwa (tabela 1).

Tabela 1. Charakterystyka badanych mężczyzn

Wybrane cechy		Mężczyźni o poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa	
		wyższym (N=30)	niższym (N=30)
Średnia wieku		22,2 lat	22,1 lat
Wykształcenie	średnie	23 (76,7%)	28 (93,3%)
	wyższe	7 (23,3%)	2 (6,7%)
Aktywność zarobkowa	tak	22 (73,3%)	22 (73,3%)
	nie	8 (26,7%)	8 (26,7%)
Formalny związek rodziców	w związku	23 (76,7%)	22 (73,3%)
	rozwiedzeni	7 (23,3%)	8 (26,7%)
Posiada rodzeństwo	tak	26 (86,7%)	25 (83,3%)
	nie	4 (13,3%)	5 (16,7%)

³¹ Z. Uchnast, *Metoda pomiaru poczucia bezpieczeństwa*, s. 95–108.

³² A.H. Maslow, *The dynamics of psychological security-insecurity*, „Character & Personality” 10(1942), s. 331–344.

³³ Z. Uchnast, *Metoda pomiaru poczucia bezpieczeństwa*, s. 99.

³⁴ Mężczyźni, którzy uzyskali przeciętny wynik w poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa, zostali pominięci w dalszych analizach.

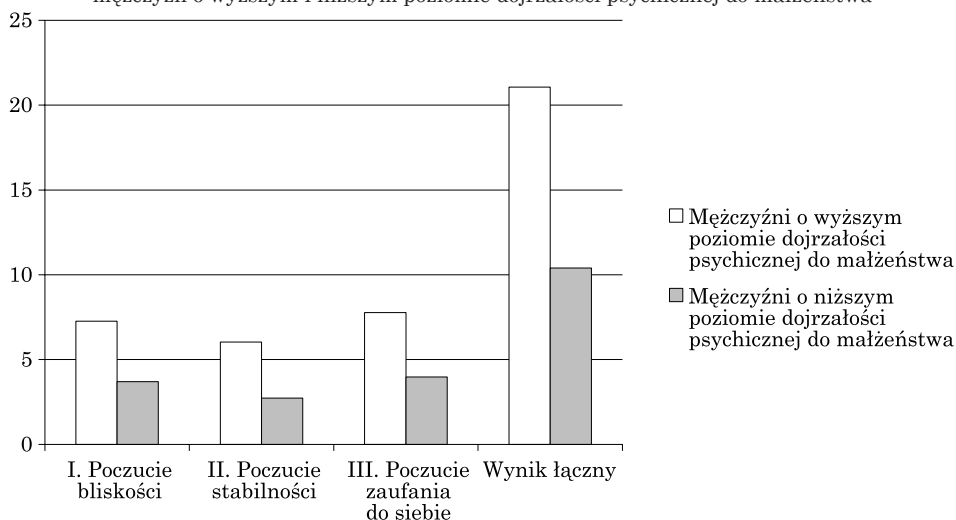
Wykorzystując odpowiednie testy statystyczne³⁵, porównano wyodrębnione grupy młodych mężczyzn, stosując oprogramowanie IBM SPSS Statistics 28. Badanych mężczyzn (tabela 2, wykres 1) o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa charakteryzowało istotnie statystycznie większe poczucie bliskości (tabela 2: $t=6,62$; $df=58$; $p<0,001$). Poczucie stabilności również było istotnie statystycznie większe niż u mężczyzn o niższym poziomie dojrzałości

Tabela 2. Wyniki Kwestionariusza Poczucia Bezpieczeństwa mężczyzn o wyższym i niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa

Czynniki syndromu poczucia bezpieczeństwa	Mężczyźni o poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa				t Studenta		
	wyższym		niższym		t	df	p<
	M	SD	M	SD			
I. Poczucie bliskości	7,27	2,15	3,70	2,02	6,62	58	0,001
II. Poczucie stabilności	6,03	2,30	2,73	2,05	5,87	58	0,001
III. Poczucie zaufania do siebie	7,77	1,60	3,97	2,76	6,55	58	0,001
Wynik łączny	21,07	4,03	10,40	5,48	8,59	58	0,001

M – wartość średnia; SD – odchylenie standardowe; t – wartość testu t Studenta dla prób niezależnych; df – liczba stopni swobody; p – dwustronna istotność statystyczna

Wykres 1. Prezentacja wyników określających czynniki syndromu poczucia bezpieczeństwa mężczyzn o wyższym i niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa

Źródło: badania własne.

³⁵ M. Cypryańska, S. Bedyńska, *Testy t-Studenta i ich nieparametryczne odpowiedniki*, w: *Statystyczny drogowskaz 1. Praktyczne wprowadzenie do wnioskowania statystycznego*, pod red. S. Bedyńskiej, M. Cypryańskiej, Warszawa 2013, s. 179–185.

psychicznej do małżeństwa (tabela 2: $t=5,87$; $df=58$; $p<0,001$). Mężczyźni o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa posiadali istotnie statystycznie większe poczucie zaufania do siebie niż mężczyźni o niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa (tabela 2: $t=6,55$; $df=58$; $p<0,001$). Biorąc pod uwagę wynik łączny, można powiedzieć, że mężczyzn o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa charakteryzowało istotnie statystycznie większe poczucie bezpieczeństwa niż mężczyzn o niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa (tabela 2: $t=8,59$; $df=58$; $p<0,001$).

Interpretacja uzyskanych wyników

Młodych mężczyzn o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa charakteryzowało większe poczucie bezpieczeństwa niż mężczyzn o niższym poziomie poczucia bezpieczeństwa³⁶. Przejawiało się to w zdecydowanie większym poczuciu bliskości z ludźmi, którzy są wokół³⁷, z otaczającym światem, w którym ma się poczucie zdomowienia³⁸. Towarzyszyło im również zdecydowanie większe poczucie stabilności, ładu i uporządkowania oraz poczucie zaufania do siebie, które wyraża się m.in. poprzez zdrową afirmację siebie³⁹.

Można przypuszczać, że większe poczucie bezpieczeństwa młodych mężczyzn o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa od samego początku trwania związku małżeńskiego będzie sprzyjało budowaniu relacji satysfakcjonującej oboje małżonków⁴⁰. Poprzez poczucie bliskości ze współmałżonkiem⁴¹, poczucie stabilności w nowej sytuacji egzystencjalnej⁴² i zaufanie do siebie⁴³ młodzi mężczyźni będą w stanie wziąć aktywny udział w tworzeniu tożsamości pary małżeńskiej⁴⁴. Prowadzi do tego m.in. rozwiązywanie pojawiających się

³⁶ N.D. Leonhardt, B.J. Willoughby, W.J. Dyer, J.S. Carroll, *Longitudinal Influence of Shared Marital Power on Marital Quality and Attachment Security*, „Journal of Family Psychology” 34(2019), s. 1–11.

³⁷ M. McNelis, Ch. Segrin, *Insecure Attachment Predicts History of Divorce, Marriage, and Current Relationship Status*, „Journal of Divorce & Remarriage” 60(2019), 5, s. 404–417, <<https://doi.org/10.1080/10502556.2018.1558856>>, dostęp: 05.01.2023.

³⁸ W. Danilewicz, *Rodzina ponad granicami. Transnarodowe doświadczenia wspólnoty rodzinnej*, Białystok 2010.

³⁹ L. Dakowicz, A. Dakowicz, *Analiza systemów rodzinnych małżonków o wyższym i niższym poziomie poczucia bezpieczeństwa*, s. 121–123.

⁴⁰ U. Dudziak, *Budowanie więzi małżeńskiej*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 15(2013), nr 3, s. 58–63.

⁴¹ M. Ryś, *Jakość związku małżeńskiego a poziom bliskości małżonków i sposoby rozwiązywania przez nich konfliktów*, „Studia Psychologica” 5(2004), s. 64.

⁴² I. Janicka, *Jakość i stabilność małżeństw dwóch karier*, „Czasopismo Psychologiczne” 23(2017), nr 1, s. 40–41.

⁴³ R. Gonzalez, M. Siarkiewicz, *Jak zbadać związek między stopniem zaufania a poziomem satysfakcji z małżeństwa?*, „Nowiny Psychologiczne” 1(2006), s. 23–24.

⁴⁴ M. Walczak, *Dylematy życia małżeńskiego. Rzecz o dynamice i kryzysach w relacjach małżeńskich*, w: *Psychologia w służbie rodziny*, pod red. I. Janickiej, T. Rostowskiej, Łódź 2003, s. 102–108.

konfliktów⁴⁵, co usprawnia proces komunikacji⁴⁶ i buduje porozumienie sprawiające, że małżonkowie bardziej chcą sobie pomagać, wspierać siebie nawzajem, niż skupiać się na swoich potrzebach i traktować współmałżonka jako zagrożenie w realizacji własnych interesów⁴⁷. Wraz z pojawieniem się dzieci, z wcześniej pełnionymi rolami małżeńskimi i zawodowymi⁴⁸ łączą się role rodzicielskie, wysoce absorbujące, wymagające wydatkowania wzmoczonego wysiłku, nierzadko w ciągu całej doby⁴⁹, ale również dające satysfakcję spełniania się jako ojciec⁵⁰. Wcześniejsze doświadczenie dobrego porozumienia małżonków, wynikające m.in. z poczucia bezpieczeństwa, najprawdopodobniej pozwoli osiągnąć im wyższą jakość życia i cieszyć się z tego, co wspólnie przeżywają⁵¹.

Podsumowanie

Celem artykułu była próba określenia, czy dojrzałość psychiczna do małżeństwa młodych mężczyzn, rozumiana jako suma trzech składowych: akceptacja siebie, wewnętrzna integracja i podejście do świata oraz podejście do małżeństwa i życia rodzinnego, ma związek z ich poczuciem bezpieczeństwa wyrażającym się w bliskości, stabilności i zaufaniu do siebie. Przeprowadzone badania 90 młodych mężczyzn wykazały jednoznacznie, że wyższy poziom dojrzałości psychicznej do małżeństwa łączy się z większym poczuciem bezpieczeństwa.

W związku ze stwierdzoną zależnością można przypuszczać, że większe poczucie bezpieczeństwa młodych mężczyzn o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa stanowi korzystną podstawę sprzyjającą budowaniu relacji interpersonalnej satysfakcjonującej małżonków. Warto już na etapie wychowania rodzinnego⁵², następnie poszczególnych szczeblach edukacji⁵³,

⁴⁵ Sz. Chrzastowski, *Konflikty w parze w perspektywie narracyjnej terapii więzi*, „Psychoterapia” 194(2020), nr 3, s. 31–44.

⁴⁶ A. Dakowicz, L. Dakowicz, *The quality of marital communication of spouses with a higher and lower level of satisfaction with their relationship*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 46(2021), nr 1, s. 129–141.

⁴⁷ G. Kamecka, *W poszukiwaniu nowych perspektyw badania rynków małżeńskich*, „Przegląd Socjologiczny” 71(2022), nr 1, s. 28.

⁴⁸ P.A. Ali, J. McGarry, A. Maqsood, *Spousal role expectations and marital conflict: perspectives of men and women*, „Journal of Interpersonal Violence”, <<https://doi.org/10.1177/0886260520966667>>, dostęp: 05.01.2023.

⁴⁹ C. Sousa, K. Kuscheb, A. Britoa, G. Gonçalves, *Work-Oriented Men and Women: Similar Levels of Work-Family Conflict and Guilt yet Different Coping Strategies*, „Psychological Thought” 11(2018), nr 2, s. 195–211, <<https://doi.org/10.5964/psych.v11i2.291>>, dostęp: 05.01.2023.

⁵⁰ M. Braun-Gałkowska, *Być ojcem*, w: *Oblicza ojcostwa*, pod red. D. Kornas-Bieli, Lublin 2001, s. 201–210.

⁵¹ T. Rostowska, *Małżeństwo, rodzina, praca a jakość życia*, Kraków 2008, s. 103–109; M. Fitzgerald, J.A. Esplin, *Marital Quality as a Mechanism Linking Childhood Abuse to Mental Health*, „Journal of Family Issues”, <<https://doi.org/10.1177/0192513X211059831>>, dostęp: 05.01.2023.

⁵² M. Braun-Gałkowska, *Zaprosili także Jezusa. Konferencje przedmałżeńskie*, Lublin 2009.

⁵³ M. Guziak-Nowak, T. Król, G. Węglarczyk, *Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 5 szkoły podstawowej. Podręcznik*, Kraków 2018.

poprzez różnorodne działania prorozwojowe organizowane np. przez Kościół⁵⁴ bądź samorządy⁵⁵, zwracać uwagę na takie formy oddziaływań, które będą zwiększały poczucie bezpieczeństwa młodych mężczyzn.

BIBLIOGRAFIA

- Ali P.A., McGarry J., Maqsood A., *Spousal role expectations and marital conflict: perspectives of men and women*, „Journal of Interpersonal Violence”, <<https://doi.org/10.1177/0886260520966667>>, dostęp: 05.01.2023.
- Bereza B., Szymczuk D., *Psychologiczne uwarunkowania prawidłowych relacji w rodzinie*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 28(2016), nr 4, s. 173–182.
- Braun-Galkowska M., *Być ojcem*, w: *Oblicza ojcostwa*, pod red. D. Kornas-Bieli, Lublin 2001, s. 201–210.
- Braun-Galkowska M., *Psychologiczna analiza systemów rodzinnych osób zadowolonych i niezadowolonych z małżeństwa*, Lublin 1992.
- Braun-Galkowska M., *Zaprosili także Jezusa. Konferencje przedmałżeńskie*, Lublin 2009.
- Chlewiński Z., *Dojrzałość: osobowość, sumienie, religijność*, Poznań 1991.
- Chrzastowski Sz., *Konflikty w parze w perspektywie narracyjnej terapii więzi*, „Psychoterapia” 194(2020), nr 3, s. 31–44.
- Cypryańska M., Bedyńska S., *Testy t-Studenta i ich nieparametryczne odpowiedniki*, w: *Statystyczny drogowkaz 1. Praktyczne wprowadzenie do wnioskowania statystycznego*, pod red. S. Bedyńskiej, M. Cypryańskiej, Warszawa 2013, s. 179–185.
- Dakowicz A., *Małżonkowie transgresyjni i zachowawczy – psychologiczna analiza szansy powodzenia i ryzyka rozpadu związku małżeńskiego*, „Rocznik Teologii Katolickiej” 14(2015), z. 1, s. 255–270.
- Dakowicz A., *Powodzenie małżeństwa. Uwarunkowania psychologiczne w perspektywie transgresyjnego modelu Józefa Kozielskiego*, Białystok 2014.
- Dakowicz A., *Psychologiczna analiza systemów rodzinnych młodych mężczyzn zaangażowanych religijnie*, w: *Rodzina w ujęciu systemowym. Teoria i badania*, pod red. A. Margasińskiego, Warszawa 2015, s. 119–141.
- Dakowicz A., *Zadowolenie z małżeństwa. Pedagogiczne implikacje dotyczące osobistego rozwoju małżonków, relacji małżeńskich i rodzicielskich*, Białystok 2021.
- Dakowicz A., Dakowicz, L., *The quality of marital communication of spouses with a higher and lower level of satisfaction with their relationship*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 46(2021), nr 1, s. 129–141.
- Dakowicz L., Dakowicz A., *Analiza systemów rodzinnych małżonków o wyższym i niższym poziomie poczucia bezpieczeństwa*, w: *Psychospołeczne aspekty bezpieczeństwa w wymiarze indywidualnym i społecznym*, pod red. E. Napory, M. Stawiarskiej-Lietzau, E. Kornackiej-Skwary, Częstochowa 2018, s. 105–127.
- Dakowicz L., Dakowicz A., *Wychowanie do życia w rodzinie – wspólna troska białostockiej społeczności lokalnej o przyszłość młodego pokolenia*, „Studia nad Rodziną” 35(2014), nr 2, s. 65–76.
- Danilewicz W., *Rodzina ponad granicami. Transnarodowe doświadczenia wspólnoty rodzinnej*, Białystok 2010.
- Dudziak U., *Budowanie więzi małżeńskiej*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 15(2013), nr 3, s. 58–63.

⁵⁴ A. Dakowicz, *Psychologiczna analiza systemów rodzinnych młodych mężczyzn zaangażowanych religijnie*, w: *Rodzina w ujęciu systemowym. Teoria i badania*, pod red. A. Margasińskiego, Warszawa 2015, s. 119–141.

⁵⁵ L. Dakowicz, A. Dakowicz, *Wychowanie do życia w rodzinie – wspólna troska białostockiej społeczności lokalnej o przyszłość młodego pokolenia*, „Studia nad Rodziną” 35(2014), nr 2, s. 65–76.

- Fitzgerald M., Esplin J.A., *Marital Quality as a Mechanism Linking Childhood Abuse to Mental Health*, „Journal of Family Issues”, <<https://doi.org/10.1177/0192513X211059831>>, dostęp: 05.01.2023.
- Gonzalez R., Siarkiewicz M., *Jak zbadać związek między stopniem zaufania a poziomem satysfakcji z małżeństwa?*, „Nowiny Psychologiczne” 2006, nr 1, s. 15–25.
- Guziak-Nowak M., Król T., Węglarczyk G., *Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 5 szkoły podstawowej. Podręcznik*, Kraków 2018.
- Harwas-Napierała B., *Dojrzałość osobowa dorosłych jako czynnik chroniący rodzinę*, „Czasopismo Psychologiczne” 21(2015), nr 1, s. 47–52.
- Janicka I., *Jakość i stabilność małżeństw dwóch karier*, „Czasopismo Psychologiczne” 23(2017), nr 1, s. 35–42.
- Januszewski A., *Trauma wywołana przemocą wobec dziecka. Rodzaje, skutki i propozycje terapeutyczne*, w: *Wyzwania i problemy społeczeństwa w XXI wieku*, t. I, pod red. E. Chodźko, K. Talarek, Lublin 2020, s. 78–96.
- Kamecka G., *W poszukiwaniu nowych perspektyw badania rynków małżeńskich*, „Przegląd Socjologiczny” 71(2022), nr 1, s. 9–31.
- Kleszczewska-Albińska A., Mandla A., *Samoocena i poczucie bezpieczeństwa adolescentów z rodzin pełnych i niepełnych*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2020, nr 3, s. 52–66.
- Laskowski J., *Małżeństwo a osobowość*, w: *Sztuka relacji międzyludzkich. Miłość, małżeństwo, rodzina*, pod red. J. Augustyna, Kraków 2014, s. 345–353.
- Leonhardt N.D., Willoughby, B.J., Dyer W.J., Carroll J.S., *Longitudinal Influence of Shared Marital Power on Marital Quality and Attachment Security*, „Journal of Family Psychology” 34(2019), s. 1–11.
- Lipińska-Grobelny A., *Komunikacja w małżeństwie a zadowolenie ze związku – różnicująca rola schematów płci*, „Quarterly Journal Fides et Ratio” 50(2022), nr 2, s. 1–11.
- Maslow A.H., *The dynamics of psychological security-insecurity*, „Character & Personality” 10(1942), s. 331–344.
- Maslow A.H., *Motywacja i osobowość*, przekład P. Sawicka, Warszawa 1990.
- Maslow A.H., *W stronę psychologii istnienia*, przekład I. Wyrzykowska, Warszawa 1986.
- McNelis M., Segrin Ch., *Insecure Attachment Predicts History of Divorce, Marriage, and Current Relationship Status*, „Journal of Divorce & Remarriage” 60(2019), nr 5, p. 404–417, <<https://doi.org/10.1080/10502556.2018.1558856>>, dostęp: 05.01.2023.
- Olearczyk T., *Cisza w dialogu rodzinnym*, „Roczniki Pedagogiczne” 12(2020), nr 4, s. 45–61.
- Oleś P.K., *Wprowadzenie do psychologii osobowości*, Warszawa 2011.
- Pieja W., *Czy wizja małżeństwa i rodziny papieża Franciszka ujęta w Amoris laetitia może być pastoralną kontynuacją encykliki Pawła VI Humanae vitae?*, „Teologia i Człowiek. Kwartalnik Wydziału Teologicznego UMK” 57(2022), nr 1, s. 63–84.
- Rostowska T., *Małżeństwo, rodzina, praca a jakość życia*, Kraków 2008.
- Ryś M., *Jakość związku małżeńskiego a poziom bliskości małżonków i sposoby rozwiązywania przez nich konfliktów*, „Studia Psychologica” 5(2004), s. 57–67.
- Ryś M., *Ku dojrzałości osobowej w małżeństwie. Rozwijanie dojrzałej osobowości*, Warszawa 1997.
- Ryś M., *Psychologia małżeństwa w zarysie*, Warszawa 1999.
- Ryś M., Sztajerwald T., *Psychologiczne aspekty dojrzałości młodych do małżeństwa. Skala Dojrzałości Psychicznej do Małżeństwa SKALDOM II*, „Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio” 37(2019), nr 1, s. 158–183.
- Satir V., *Rodzina. Tu powstaje człowiek*, Gdańsk 2002.
- Skrzypińska K., *„Dokąd zmierzam?” – duchowość jako wymiar osobowości*, „Roczniki Psychologiczne” 11(2008), nr 1, s. 39–57.
- Skwarek B., Herberger J., Sępowicz-Buczko K., *Konflikty w rodzinie jako czynnik kształtujący poczucie bezpieczeństwa u gimnazjalistów*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy” 22(2017), nr 1, s. 129–136.
- Sousa C., Kuschelb K., Britoa A. Goncalves G., *Work-Oriented Men and Women: Similar Levels of Work-Family Conflict and Guilt yet Different Coping Strategies*, „Psychological Thought” 11(2018), nr 2, s. 195–211, <<https://doi.org/10.5964/psyc.v11i2.291>>, dostęp: 05.01.2023.
- Szluz B., *„Usidlenie w dzieciństwie” – doświadczanie niezaspokojenia emocjonalnego w rodzinie. Ujęcie socjologiczne*, „Seminary. Poszukiwania naukowe” 41(2020), nr 1, s. 49–59.

- Świętochowski W., *Choroba przewlekła w systemie rodziny*, w: *Psychologia rodziny*, pod red. I. Janickiej, H. Liberskiej, Warszawa 2014, s. 387–409.
- Tomaszewska B., Dębska U., *Psychologiczne aspekty dojrzałości do małżeństwa. Badania studentek pod kątem ich oczekiwań wobec przyszłego partnera życiowego*, w: *Młodość w zmieniającym się świecie*, pod red. A. Keplinger, Wrocław 2001, s. 131–140.
- Uchnast Z., *Metoda pomiaru poczucia bezpieczeństwa*, w: *Wykłady z psychologii w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, t. 5, pod red. A. Januszewskiego, Z. Uchnasta, T. Witkowskiego, Lublin 1991, s. 95–108.
- Walczak M., *Dylematy życia małżeńskiego. Rzecz o dynamice i kryzysach w relacjach małżeńskich*, w: *Psychologia w służbie rodziny*, pod red. I. Janickiej, T. Rostowskiej, Łódź 2003, s. 102–108.
- Wałęcka-Matyja K., *Zachowania agresywne i ich predyktory osobowościowe u młodzieży z rodzin o zróżnicowanej strukturze*, „Polskie Forum Psychologiczne” 14(2009), nr 2, s. 195–207.

THE SENSE OF SECURITY OF YOUNG MEN'S WITH HIGHER AND LOWER LEVEL OF MENTAL MATURITY FOR MARRIAGE

SUMMARY

The aim of this paper is an attempt to define heter young men's mental maturity for marriage has a connection with sense of security? The mental maturity for marriage is know as the sum of three important elements created long term relationships: 1) self-acceptance; 2) internal integration; 3) approach to marriage and family life. The research were involed 90 men. The results show that young men with higher level of mental maturity for marriage are characterized much higher level of sense of security than men of Lower level of mental maturity for marriage. This is manifestem biggersense of closeness with others, with the world, feeling at home, sense of stability and order, and definitely higher sense of self-trust and self-affirmation.

KEYWORDS: sense of security, mental maturity for marriage